

BİLİM AKADEMİSİ'NİN BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ'NDE YAŞANAN SON GELİŞMELER HAKKINDA DUYURUSU

Bilim Akademisi, kuruluş felsefesinin bir gereği olarak, bugüne kadar çok sayıda duyurusunda teşkilat/örgütlenme özgürlüğünün akademik özgürlük ve üniversite özerkliği açısından önemine parmak basmıştı.¹ En son 3 Şubat 2021’de yaptığımız açıklamamızda, üniversitelerin hem kendi teşkilatlarını hem de yöneticilerini belirlemesinin üniversitelerin başarısının olmazsa olmaz ön koşulu olduğunu bir kez daha ifade etmiştik. Hiçbir kurumun ve kişinin, bir üniversitenin yöneticisini o üniversitenin kendisinden daha iyi belirleyemeyeceği açıktır. Hele de 207 üniversitenin olduğu bir ülkede bütün rektörlerin tek kişi/kurum tarafından belirlenmesinin olumlu sonuçlar vereceğini ve bilimin gelişmesine katkıda bulunacağını düşünmek büyük bir yanılgıdır. Tek elden yönetimin hata payı seçime dayalı sistemlerden çok daha fazladır. Nitekim 6 ay gibi kısa bir sürenin sonunda Boğaziçi Üniversitesi Rektörü’nün en ufak bir gerekçe sunulmaksızın² görevden alınması başlı başına bu ‘sistemin’ yanlışlığının açık bir göstergesidir. Nasıl ki ilgili şahsın rektörlük makamına bir gece üzeri atanması temel bir özerklik ihlali ise görevden alınma usulü de aynı şekilde vahim bir ihlal oluşturmaktadır.³

Bu görevden almayı, Boğaziçi Üniversitesi’nin tüm paydaşlarının üniversite özerkliği adına gösterdiği haklı mücadelesinin bir sonucu olarak yorumlamak istememize rağmen, YÖK’ün web sayfasında yayınlanan ilan⁴ ile BÜ rektörlüğü için başvuruların alınmaya başlandığını öğrenmek bu ümidi boşa çıkarmaktadır. Diğer yandan vekaleten rektörlük görevine gelen Prof.

¹<https://bilimakademisi.org/tag/akademik-ozgurluk-raporu/>

² Basına yansıdığı kadarıyla Prof. Melih Bulu hakkındaki intihal iddialarının YÖK tarafından araştırılması sonrası bu gelişmeler yaşanmıştır: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/melih-bulunun-intihal-iddialariyla-ilgili-sikayetler-yoke-gonderildi-1852530>

³ Bu bağlamda Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanunu Ek madde 30’da Cumhurbaşkanına verilen “*fakülte, enstitü ve yüksekokul kurma ve bunlarla ilgili birleştirme, kapatma, bağlantı ve isim değişikliği yapma yetkisi*”nin kullanılarak herhangi bir gerekçe sunulmadan, hiçbir ihtiyaç söz konusu değilken Boğaziçi Üniversitesi’nde bir hukuk fakültesi ve bir de iletişim fakültesinin kurulmuş olması da amacın BÜ’nün bilimsel yetkinliğini artırmaktan çok farklı noktalarda olduğunu göstermektedir (Teşkilat Kanunu Ek m. 30’un Anayasaya aykırılığı hakkında bkz. Burak Oder, [Cumhurbaşkanının Yükseköğretim Kurumlarında Akademik Yapı Değişikliği Yapma Yetkisine İlişkin Bazı Değerlendirmeler](#), www.idare.gen.tr, Mart 2021). Nitekim yeni kurulan bu Hukuk Fakültesine alınacak öğretim üyeleri için çıkarılan [ilanlar](#) adeta şahsa özel tanımlar vermek suretiyle kadroların yine liyakat esasına göre doldurulmayacağı kaygısını ciddi şekilde artırmaktadır.

⁴ <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/DuyuruDetay.aspx?did=1097>

Dr. Naci İnci'nin ilk icraatlarından birisinin ilgili Fakülte ve Bölümün görüşünü almadan bazı öğretim görevlilerinin görevine son vermek olması da olumsuz yeni gelişmelerin habercisidir.⁵

Türkiye, nice başka ülkede de şahit olduğumuz, üniversiteleri 'muhalif' olarak görme ve her türlü muhalefeti yok etme anlayışı ile üniversiteleri de zapturapt altına alma eğiliminin artık ayyuka çıktığı bir ülkeye dönüşmüştür. Bilimle ve bilim kurumları ile çatışan bir hükümet emir komuta zinciri içinde bilim üretilmesinin mümkün olabileceği inancıyla ülkenin kaynaklarını israf etmekte ve üniversitelerin verimli çalışmasını engellemektedir.

Oysa demokrasi tek seslilik değildir. Çoğunluğun hep haklı olduğu bir rejim de değildir. Çok seslilik insanların ve sistemlerin hata payını en aza indirir. Demokrasinin asli amacı da nitekim çoğunluğa iktidar vermek değil, azınlığa ve karşıt seslere hayat alanı tanımak ve bu şekilde en az hatayla yönetimi sağlamaktır. Ancak her türlü eleştiriye saygıyla ve bilimsel verilerle cevap verildiğinde bir devletin icraatlarının o ülkeye bir faydasının dokunabileceğinden emin olunabilir. Üniversitelerin en önemli rolü, tam da bu noktadadır. Ülkesine, topraklarına, gençlerine ve geleceğe saygılı bir yönetim her attığı adımda bilimi ve üniversiteleri yanına alarak kendi görüşlerinin sınanmasına en geniş ölçüde yer veren yönetimdir. Oysa Türkiye'de ve dünyada üniversiteleri giderek artan oranda susturmanın tercih edilmesi her geçen gün demokrasiden de uzaklaştığımızın hazin bir göstergesidir.

Bu açıdan YÖK'ün Kasım 2021'de geniş katılımlı olarak 1. Yükseköğretim Şurası'nı organize etmek ve özellikle 'yükseköğretimin organizasyonu ve yönetimi', 'hesap verebilirlik ve şeffaflık', 'bilimsel özgürlük ve idari özerklik', 'akademide liyakat ve ehliyet' gibi konuları masaya yatırmak istemesini⁶ büyük memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz. Ancak Türkiye yükseköğretiminin en önemli ihtiyacı bir hukuk reformunun yapılmasıdır. Anayasa m. 130'da üniversitelere tanınmış olan özerkliğin gerçekten ciddiye alındığı bir kurumsal yapının oluşturulması için her şeyden önce Üniversitelerin ayrı tüzel kişiler olduğu ve kendi kendini yönetmek için gerekli her türlü insan kaynağına sahip olduğu unutulmamalıdır.

Bilim Akademisi olarak Şura'da yer alacağımızı ve ülkemizde üniversite özerkliğinin yeniden tesis edilmesi yönünde atılacak her türlü adımı destekleyeceğimizi bildirmek isteriz. Ancak Şura toplantısından önce YÖK'e düşen görev, BÜ'de rektör atama sürecinde art arda yapılan hataların düzeltilmesi için adım atması ve BÜ bileşenlerinin de kabul edeceği bir Rektör'ün göreve gelmesinin yolunu açmasıdır.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

Bilim Akademisi Yönetim Kurulu
19 Temmuz 2021

⁵ <https://t24.com.tr/haber/bogazici-universitesi-nde-akademisyen-can-candan-in-derslerine-son-verildi.966423>

⁶ https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2021/1_yuksekogretim_surasi.aspx